

Grozījumi:

Ministru kabineta 07.08.2018. noteikumi Nr.456 / LV, 157, 09.08.2018. / Stājas spēkā 10.08.2018.

Ministru kabineta 07.04.2020. noteikumi Nr.201 / LV, 71, 09.04.2020. / Stājas spēkā 10.04.2020.

Ministru kabineta 03.11.2020. noteikumi Nr.661 / LV, 215, 05.11.2020. / Stājas spēkā 06.11.2020.

Ministru kabineta noteikumi Nr.50

Rīgā 2014.gada 21.janvārī (prot. Nr.3 40.§)

Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 5.¹ panta piekto daļu, 30.¹ panta ceturto daļu, 32. panta trešo un piekto daļu, 34. panta trešo daļu, 35. panta otro daļu un likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 22. panta piekto daļu (MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

I. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka:

1.1. kārtību, kādā elektroenerģijas lietotājam (turpmāk – lietotājs) piegādā elektroenerģiju un pārtrauc tās piegādi;

1.2. elektroenerģijas tirgotāja (turpmāk – tirgotājs), elektroenerģijas sistēmas operatora (turpmāk – sistēmas operators) un lietotāja tiesības un pienākumus elektroenerģijas piegādē un lietošanā, kā arī norēķinos par pakalpojumiem;

1.3. tirgotāja maiņas kārtību;

1.4. pēdējās garantētās piegādes ietvaros piegādātās elektroenerģijas cenas noteikšanas un publicēšanas kārtību;

1.5. universālā pakalpojuma piedāvājuma nosacījumus;

1.6. kārtību, kādā piemērojama neto norēķinu sistēma;

1.7. kārtību, kādā sistēmas operators vai tirgotājs drīkst pārtraukt elektroenerģijas piegādi tiem lietotājiem, kuri nav samaksājuši par saņemto elektroenerģiju vai sistēmas pakalpojumiem vai nav izpildījuši citas saistības pret sistēmas operatoru vai tirgotāju;

1.8. datu platformā iesniedzamo un uzturamo elektroenerģijas tirgus datu apjomu un struktūru, datu uzglabāšanas ilgumu, datu platformas turētāja, elektroenerģijas tirgus dalībnieku un sistēmas operatora tiesības, pienākumus un atbildību.

(Grozīts ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

2. Noteikumos lietotie termini:

2.1. apakšlietotājs – persona, kas pēc vienošanās ar lietotāju izmanto tā īpašumā vai valdījumā esošus elektrotīklus elektroenerģijas saņemšanai un nepērk elektroenerģiju no tirgotāja vai sistēmas operatora;

2.2. atļautā maksimālā slodze – lielākā vienlaicīgā elektriskā slodze, ko lietotājs drīkst izmantot saskaņā ar pieslēguma tehniskajiem parametriem. Atļauto maksimālo slodzi ierobežo ievadaizsardzības aparāts vai līgumā noteiktās elektriskās slodzes lielums;

2.3. balansēšanas pakalpojuma līgums – līgums, ko slēdz balansēšanas pakalpojuma sniedzējs un elektroenerģijas tirgus dalībnieks par balansēšanas pakalpojuma sniegšanu;

2.4. balansēšanas pakalpojuma sniedzējs – pārvades sistēmas operators vai elektroenerģijas tirgus dalībnieks, kurš sniedz balansēšanas pakalpojumu citiem elektroenerģijas tirgus dalībniekiem un kurš ir noslēdzis balansēšanas pakalpojuma līgumu ar pārvades sistēmas operatoru;

2.5. ekspluatācijas darbi – elektroiekārtas apkalpošana, apkope un remonts;

2.6. elektriskā slodze – lietotāja iekārtu darbību raksturojošs lielums, kas ir vienāds ar visu elektrotīklā vienlaikus ieslēgto lietotāja elektroietaišu jaudu summu, ieskaitot jaudas zudumus lietotāja elektroietaisēs;

2.7. elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts – mērīšanas līdzeklis vai mērīšanas līdzekļu sistēma elektroenerģijas daudzuma un sistēmas pakalpojumu uzskaitē norēķinu vajadzībām, kā arī elektriskās slodzes lieluma fiksēšanai tirdzniecības intervālā;

2.7.¹ elektroenerģijas piegādes neplānots pārtraukums – elektroapgādes pārtraukums, kuru izraisījuši ārēji apstākļi, sistēmas operatora elektroietaišu bojājumi vai atteices vai elektroapgādes pārtraukums, par kuru sistēmas operators nav brīdinājis sistēmas lietotāju, izņemot elektroietaisē atslēgšanu;

2.8. elektroenerģijas tirdzniecības līgums – līgums, ko slēdz tirgotājs ar lietotāju par elektroenerģijas tirdzniecību;

2.9. elektroenerģijas tirdzniecības periods – elektroenerģijas tirdzniecības līgumā noteikts laika periods, par kuru tirgotājs ar lietotāju vienojušies par elektroenerģijas cenu un citiem noteikumiem;

2.9.¹ elektroenerģijas tirgus ziņojums – elektroenerģijas tirgus datu apmaiņas un uzglabāšanas platformas datu apmaiņas standartā noteikta datu kopa elektroenerģijas tirgus darbības īstenošanai vai informācijas apmaiņai starp elektroenerģijas tirgus dalībniekiem un sistēmas operatoriem;

2.10. elektroiekārta – jebkura iekārta elektroenerģijas ražošanai, pārveidei, pārvadei, sadalei vai patēriņam;

2.11. elektroietaise – vairākas savstarpēji saistītas elektroiekārtas vienotu uzdevumu veikšanai;

2.12. elektroietaišu piederības robeža – līgumā noteikta robeža starp sistēmas operatora un lietotāja vai ražotāja elektroietaisēm vai starp lietotāja un apakšlietotāja elektroietaisēm;

2.13. elektrotīkls – elektroapgādes sistēmas daļa, ko izmanto elektroenerģijas pārvadei un sadalei un kas sastāv no savstarpēji savienotām elektropārvades līnijām un elektroiekārtām (piemēram, apakšstacijām, sadales punktiem, elektrosadalnēm);

2.14. nelielas sadales sistēmas operators – sadales sistēmas operators, kura sadales tīkliem pieslēgti mazāk par simt tūkstošiem lietotāju;

2.15. neto patēriņš – no elektrotīkla saņemtās elektroenerģijas un elektrotīklā nodotās elektroenerģijas apjoma starpība viena norēķinu perioda ietvaros;

2.16. norēķinu periods – laikposms, par kuru veic norēķinus. Norēķinu periods ir viens kalendāra mēnesis, ja puses nav vienojušās citādi;

2.17. obligātā iepirkuma komponentes – Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – regulators) apstiprināta maksa, kas kompensē publiskā tirgotāja papildu izdevumus par obligātā iepirkuma ietvaros iepirkto elektroenerģiju vai koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu;

2.17.¹ obligātā iepirkuma jaudas komponente – regulatora apstiprināta maksa, kas kompensē publiskajam tirgotājam radītās izmaksas, ko veido maksājumi par garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu;

2.17.² obligātā iepirkuma elektroenerģijas komponente – regulatora apstiprināta maksa, kas kompensē publiskajam tirgotājam radītās izmaksas par obligātā iepirkuma ietvaros iepirkto elektroenerģiju;

2.18. pēdējā garantētā piegāde – elektroenerģijas piegāde tādām lietotājam, kurš ir pārtraucis darbību elektroenerģijas tirgū un pērk elektroenerģiju no pēdējā garantētā piegādātāja vai kuram nav balansēšanas pakalpojuma līguma;

2.19. pieslēguma līgums – līgums, ko slēdz sistēmas operators ar lietotāju vai ražotāju par sistēmas pieslēguma ierīkošanu;

2.20. reaktīvā enerģija – sinusoidāla sprieguma un strāvas kompleksās (pilnās) jaudas daļa, kas vajadzīga atsevišķu iekārtu magnētiskā lauka radīšanai un ir neatņemama tehnoloģiskā procesa sastāvdaļa elektroenerģijas ražošanā, pārvadē un sadalē;

2.21. rēķins – dokuments, saskaņā ar kuru lietotājs izdara maksājumu;

2.22. sistēmas lietošanas līgums – līgums, ko slēdz tirgotājs ar sistēmas operatoru par tirdzniecības darījumu veikšanai nepieciešamās informācijas apmaiņu;

2.23. sistēmas pakalpojumu līgums – līgums, ko slēdz sistēmas operators ar lietotāju vai ražotāju par sistēmas pakalpojumu un citu pakalpojumu sniegšanu;

2.24. sistēmas pieslēgums – sistēmas operatora elektrotīkla daļa, kas ierīkota elektroapgādes nodrošināšanai lietotājam vai elektroenerģijas saņemšanai no ražotāja līdz elektroietaišu piederības robežai;

2.25. tirdzniecības intervāls – vienu stundu ilgs periods, kas sākas pilnā stundā;

2.26. tirdzniecības diena – 24 tirdzniecības intervālus ilgs periods, kas sākas pusnaktī;

2.27. uzstādītā jauda – lietotāja uzstādīto elektroenerģiju patērējošo ietaišu summārā nominālā jauda.

(Grozīts ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

3. Lietotāja elektroietaišu pieslēgšana elektroenerģijas sistēmai (turpmāk – sistēma) vai atļauto slodžu palielināšana notiek saskaņā ar regulatora apstiprinātiem sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem.

II. Elektroenerģijas komercuzskaite

4. Uz elektroietaišu piederības robežas uzstāda sistēmas operatora reģistrētu elektroenerģijas komercuzskaites mērāparātu. Ja elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāts nav uzstādīts uz elektroietaišu piederības robežas, sistēmas operators atbilstoši zudumiem elektrotīklā, kas aprēķināti no elektroietaišu piederības robežas līdz elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta uzstādīšanas vietai, nosaka elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu, ko saņem tādi lietotāji, kuru elektroietaisies pieslēgtas vismaz sešu kilovoltu spriegumam. Lai aprēķinātu minēto elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu, izdara šādus aprēķinus:

4.1. ja elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāts uzstādīts sistēmas operatora pusē pirms piederības robežas, saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu posmā starp elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta uzstādīšanas vietu un piederības robežu atskaita no lietotāja saņemtās elektroenerģijas un

pakalpojumu apjoma;

4.2. ja elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts uzstādīts lietotāja pusē pirms piederības robežas, saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu posmā starp elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas vietu un piederības robežu pieskaita lietotāja saņemtās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomam.

5. Sistēmas operators, vienojoties ar lietotāju, piegādātās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu pagaidu pieslēgumam (līdz trijiem mēnešiem) vai vienfāzes pieslēgumam ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu līdz 10 ampēriem drīkst aprēķināt bez elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta uzstādīšanas.

6. Elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātus uzstāda sistēmas operators vai elektroenerģijas sistēmas īpašnieks, un tie ir sistēmas operatora vai elektroenerģijas sistēmas īpašnieka īpašums.

7. Uzstādītajiem elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātiem ir jāatbilst prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos par kārtību, kādā tiek veikta mērīšanas līdzekļu tipa apstiprināšana, pirmreizējā verificēšana un tirgus uzraudzība, kā arī normatīvajos aktos par metroloģiskajām prasībām mērīšanas līdzekļiem un par metroloģiskajām prasībām aktīvās elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātiem. Sistēmas operators ir atbildīgs par elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu atkārtotu verificēšanu, un lietotājs ir atbildīgs par tam piederošo mērmaiņu atkārtotu verificēšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem par mērīšanas līdzekļu atkārtoto verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm, ievērojot verificēšanas periodiskumu, kas noteikts normatīvajos aktos par valsts metroloģiskajai kontrolei pakļauto mērīšanas līdzekļu sarakstu. Elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu pieslēgspaļu vākam jābūt noplombētam ar sistēmas operatora plombu.

8. Elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pirmstermiņa verificēšanu var veikt pēc sistēmas operatora iniciatīvas vai, ja lietotājam radušās šaubas par elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta precizitāti, lietotājam ir tiesības pieprasīt, lai sistēmas operators nodrošina elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pirmstermiņa verificēšanu institūcijā, kas akreditēta nacionālajā akreditācijas institūcijā atbilstoši normatīvajiem aktiem par atbilstības novērtēšanas institūciju novērtēšanu, akreditāciju un uzraudzību. Ja:

8.1. pirmstermiņa verificēšanā elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts tiek atzīts par lietošanai nederīgu, izdevumus, kas saistīti ar elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pirmstermiņa verificēšanu, sedz sistēmas operators. Ja pēc lietotāja pieprasījuma veiktajā pirmstermiņa verificēšanā elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts tiek atzīts par lietošanai derīgu, izdevumus, kas saistīti ar elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pirmstermiņa verificēšanu, sedz lietotājs;

8.2. elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta kļūda pārsniedz normatīvajos aktos par mērīšanas līdzekļu atkārtotu verificēšanu, verificēšanas sertifikātiem un verificēšanas atzīmēm noteikto kļūdu, sistēmas operators var precizēt lietotājam piegādātās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu, veicot pārrēķinu šo noteikumu 11. punktā noteiktajā kārtībā.

(Grozīts ar MK 07.08.2018. noteikumiem Nr. 456)

9. Sistēmas operators pārbauda elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta pieslēguma pareizību un veic pirmsuzskaites un uzskaites ķēžu plombēšanu. Par veikto pirmsuzskaites un uzskaites ķēžu plombēšanu sistēmas operators informē lietotāju, izmantojot distances saziņas līdzekļus vai rakstiski. Lietotājam ir tiesības izvēlēties saziņas veidu, kādā sistēmas operators to informēs.

10. Ja saņemta daudzdzīvokļu mājas īpašnieka un visu mājā esošo lietotāju rakstiska piekrišana pārtraukt līgumsaistības ar sistēmas operatoru, ar sistēmas operatora atļauju drīkst uzstādīt kopēju elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu. Šajā gadījumā mājas īpašnieks vai viņa pilnvarota persona, vai visu mājā esošo lietotāju pilnvarota persona kļūst par lietotāju, uzņemas saistības apgādāt ar elektroenerģiju visus apakšlietotājus attiecīgajā mājā un slēdz līgumu ar sistēmas operatoru par elektroenerģijas piegādi vai sistēmas pakalpojumiem.

11. Ja konstatē elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta nepareizu darbību vai kļūdu aprēķinos, piegādātās elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu precizē par visu laiku no brīža, kad elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts sācis darboties nepareizi, vai, ja šis brīdis nav nosakāms, – par pēdējo norēķinu periodu. Pārrēķinu izdara, ņemot vērā vidējo elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu iepriekšējā norēķinu periodā vai vidējo elektroenerģijas un pakalpojumu apjomu pēc uzskaites atjaunošanas.

12. Sistēmas operators lietotāja elektroenerģijas patēriņu vajadzībām nosaka:

12.1. ar distances saziņas līdzekļiem, ja lietotājiem ir uzstādīts viedais elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts;

12.2. pamatojoties uz lietotāja vēsturisko vidējo mēneša elektroenerģijas patēriņu, kurš tiek koriģēts saskaņā ar kontrolapgaitās fiksēto komercuzskaites mēraparāta rādījumu;

12.3. pēc lietotāja nolasītajiem un deklarētajiem komercuzskaites mēraparāta rādījumiem, kurus tas sniedz sistēmas operatoram vai tirgotājam to noteiktajā veidā.

III. Elektroenerģijas neto norēķinu sistēma

13. Mājsaimniecības lietotāja objektā, kurš atbilst elektroenerģijas neto norēķinu sistēmas piemērošanas nosacījumiem, elektroenerģijas neto norēķinu sistēmu piemēro pēc noklusējuma, sākot ar nākamo dienu pēc tam, kad sadales sistēmas operators izdevis atļauju mikroģenerators pieslēgšanai paralēlam darbam ar sadales sistēmu attiecīgajā objektā.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

14. *(Svītrots ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)*

15. Sadales sistēmas operators mājsaimniecības lietotāja objektā, kuram ir tiesības norēķinos par tajā saražoto un patērēto elektroenerģiju piemērot elektroenerģijas neto norēķinu sistēmu, uzstāda elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu, kas uzskaita no elektrotīkla saņemto elektroenerģiju un elektrotīklā nodoto elektroenerģiju.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

16. *(Svītrots ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)*

17. Mājsaimniecības lietotāja pienākums ir saskaņā ar tirgotāja izrakstīto rēķinu norēķināties par elektroenerģiju un obligātā iepirkuma elektroenerģijas komponenti atbilstoši neto patēriņa apjomam, kā arī par sistēmas pakalpojumiem un obligātā iepirkuma jaudas komponenti atbilstoši sistēmas pieslēguma tehniskajiem parametriem un no elektrotīkla piegādātajam elektroenerģijas apjomam.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

18. Ja mājsaimniecības lietotāja objekta pieslēguma ietvaros aprēķinātais elektroenerģijas neto patēriņš norēķinu periodā ir negatīvs, sadales sistēmas operators aprēķināto neto patēriņa apjomu ieskaita nākamajā norēķinu periodā kā elektrotīklā nodoto elektroenerģiju, bet norēķinu periodā mājsaimniecības lietotāja objekta neto patēriņš tiek noteikts nulle.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

18.¹ Pārtraucot neto norēķinu sistēmas izmantošanu vai veicot lietotāja maiņu objektā, uzkrātais saražotās elektroenerģijas apjoms tiek dzēsts.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

18.² Tirgotājs paziņo sadales sistēmas operatoram, ja mājsaimniecības lietotājs vienojas ar tirgotāju par saražotās elektroenerģijas pārdošanu. Sadales sistēmas operators pārtrauc elektroenerģijas neto norēķinu sistēmas piemērošanu pēc tirgotāja sniegtās informācijas par noslēgto vienošanos.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

IV. Elektroenerģijas piegāde

19. Elektroenerģijas piegāde lietotājam līdz elektroietaišu piederības robežai notiek saskaņā ar šiem noteikumiem.

20. Elektroietaišu piederības robežu starp lietotāju un sistēmas operatoru nosaka pieslēguma līgumā vai sistēmas pakalpojumu līgumā. Ja puses nav vienojušās citādi, tās apkalpo savas elektroietaisies līdz piederības robežai.

21. Ja elektroietaišu piederības robeža starp mājsaimniecības lietotāju un sistēmas operatoru nav noteikta šo noteikumu 20. punktā minētajos līgumos, elektroietaišu piederības robežu nosaka:

21.1. sistēmas operatora gaisvadu līnijas vai piekarkabeļlīnijas pievienojuma vietā pie lietotāja jumta statņa izolatoriem vai izolatoriem pie ēkas sienas;

21.2. lietotāja kabeļlīnijas pievienojuma vietā kontaktiem sistēmas operatora gaisvadu līnijai vai piekarkabeļlīnijai;

21.3. lietotāja kabeļlīnijas pievienojuma vietā kontaktiem sistēmas operatora uzskaites sadalnē, kabeļsadalnē vai elektroenerģijas skaitītāja spaiļu galdā;

21.4. sistēmas operatora kabeļlīnijas pievienojuma vietā kontaktiem lietotāja sadalnē;

21.5. daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkās (elektroietaišu piederības robežu starp lietotāja un sistēmas operatora elektroietaisēm) ēkas elektroietaisies pievienojuma vietā kontaktiem sistēmas operatora elektroietasei.

22. Tirgotājs elektroenerģijas tirdzniecības līgumā norāda tirgotāja un lietotāja identitāti un adresi, līguma darbības termiņu, elektroenerģijas tirdzniecības periodu, līguma pirmstermiņa izbeigšanas kārtību, elektroenerģijas cenu vai tās noteikšanas formulu, elektroenerģijas piegādes grafiku saskaņošanas kārtību, norēķinu kārtību un veidu, pretenziju un jautājumu iesniegšanas un izskatīšanas kārtību un kontaktinformāciju un citu nepieciešamo informāciju.

23. Ja elektroenerģijas tirdzniecības līgumā, kas ar lietotāju noslēgts uz noteiktu laiku, paredzēta maksa par līguma pirmstermiņa izbeigšanu, tā jānosaka proporcionāli elektroenerģijas piegādes laikam līdz līguma pirmstermiņa izbeigšanai, sadalot to vismaz triju mēnešu periodos.

24. Lietotājs, kam pieder vai kurš lieto elektroenerģiju vairākos elektroenerģiju patērējošos objektos, ir tiesīgs slēgt vienu tirdzniecības līgumu vai vairākus elektroenerģijas tirdzniecības līgumus, tos slēdzot ar vienu vai vairākiem tirgotājiem par vienu vai vairākiem elektroenerģiju patērējošiem objektiem.

25. Pamats elektroenerģijas norēķinu veikšanai starp lietotāju un tirgotāju ir sistēmas operatora sniegtā informācija par elektroenerģijas patēriņu, kas noteikts atbilstoši šo noteikumu 12. punktā minētajiem veidiem.

26. Maksu par sistēmas pakalpojumiem aprēķina, ņemot vērā sistēmas pieslēguma tehniskos parametrus un no elektrotīkla piegādāto elektroenerģijas apjomu, kas noteikts atbilstoši šo noteikumu 12. punktā minētajiem veidiem, un tarifus, kas noteikti atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likumam.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

27. Lietotājs maksā par obligātā iepirkuma komponentēm.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

28. Par elektroenerģijas tirdzniecības līguma izbeigšanu lietotājs informē tirgotāju līgumā noteiktajā kārtībā. Ja objektā skaitītāju rādījumi netiek iegūti ar distances saziņas līdzekļiem, lietotājs fiksē elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta rādījumus, paziņo tos sadales sistēmas operatoram vai tirgotājam to noteiktajā veidā. Puses noteiktajā termiņā veic galīgo norēķinu par saņemto elektroenerģiju, sistēmas operatora sniegtajiem sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm. Lietotājs samaksā līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksu, ja tāda ir paredzēta līgumā.

29. Ja lietotājs, izbeidzot lietot elektroenerģiju objektā, nav par to informējis tirgotāju vai sistēmas operatoru atbilstoši šo noteikumu 32.8. apakšpunktam vai 41. punktam vai nav pielaidis sadales sistēmas operatora pārstāvi komercuzskaites mēraparāta rādījumu iegūšanai, tas ir atbildīgs par saņemto pakalpojumu samaksu līdz jauna līguma noslēgšanai ar citu lietotāju.

V. Elektroenerģijas piegāde māsaimniecības lietotājiem

30. Elektroenerģijas piegāde māsaimniecības lietotājam notiek saskaņā ar elektroenerģijas tirdzniecības līgumu.

31. Elektroenerģijas tirdzniecības piedāvājumos māsaimniecības lietotājiem tirgotājs ietver šādu informāciju:

31.1. elektroenerģijas tirdzniecības līguma darbības termiņš, elektroenerģijas tirdzniecības periods, līguma pirmstermiņa izbeigšanas kārtība, tajā skaitā maksa par līguma pirmstermiņa izbeigšanu, ja tāda paredzēta;

31.2. elektroenerģijas cena vai tās noteikšanas formula, norēķinu kārtība un veids, jautājumu un pretenziju izskatīšanas kārtība;

31.3. kopējās sagaidāmās elektroenerģijas izmaksas par 100 kilovatstundām vai mēneša vidējais elektroenerģijas patēriņš, izmaksu aprēķinā atsevišķi uzrādot elektroenerģijas cenu, maksu par sistēmas pakalpojumiem, obligātā iepirkuma komponentes un pievienotās vērtības nodokli.

32. Slēdzot elektroenerģijas tirdzniecības līgumu ar māsaimniecības lietotājiem:

32.1. tirgotājs ir tiesīgs slēgt līgumu ar lietotāju tikai tad, ja līguma nosacījumi nav atšķirīgi no lietotājam izsniegtā piedāvājuma nosacījumiem;

32.2. ja līgumā noteiktais elektroenerģijas tirdzniecības periods pārsniedz divus gadus, maksu par līguma pirmstermiņa izbeigšanu vai tirdzniecības noteikumu grozīšanu var piemērot tikai pirmajos divos šī tirdzniecības perioda gados;

32.3. ja tirgotājs maina līguma nosacījumus elektroenerģijas tirdzniecības perioda pirmajos divos gados, lietotājs ir tiesīgs izbeigt elektroenerģijas līgumu bez līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksas piemērošanas;

32.4. līgumā ietverami nosacījumi, kas atļauj lietotājam atkāpties no noslēgtā elektroenerģijas tirdzniecības līguma pirms elektroenerģijas piegādes uzsākšanas, par to paziņojot līdz iepriekšējā mēneša divdesmitajam datumam pirms paredzētās elektroenerģijas piegādes uzsākšanas;

32.5. līgumā ietverami dati par sistēmas operatoru, kurš sniedz sistēmas pakalpojumus, ievadaizsardzības aparāta nominālo strāvu un sistēmas pakalpojuma tarifa veidu. Sadales sistēmas operators sniedz tirgotājam nepieciešamo informāciju līguma sagatavošanai;

32.6. līgumā ietverams nosacījums par tirgotāja pienākumu norēķināties ar sistēmas operatoru par māsaimniecības lietotājam sniegtajiem sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm;

32.7. līgumā ietverama jautājumu un pretenziju izskatīšanas kārtība;

32.8. līgumā ietverams nosacījums, ka māsaimniecības lietotājs ir tiesīgs izbeigt elektroenerģijas lietošanu objektā, par to informējot tirgotāju vismaz piecas darbdienu iepriekš un norādot elektroenerģijas lietošanas izbeigšanas laiku.

33. Tirgotājam, ja tas sniedz elektroenerģijas tirdzniecības pakalpojumus māsaimniecības lietotājam, ir pienākums piedāvāt universālo pakalpojumu. Universālā pakalpojuma piedāvājumā iekļauj šādus nosacījumus un informāciju:

33.1. elektroenerģijas tirdzniecības periods ir 12 mēneši. Elektroenerģijas piegāde pēc elektroenerģijas tirdzniecības perioda beigām tiek nodrošināta universālā pakalpojuma ietvaros par tirgotāja noteikto cenu

nākamajam elektroenerģijas tirdzniecības periodam;

33.2. visā elektroenerģijas tirdzniecības periodā elektroenerģijas cena ir nemainīga;

33.3. lietotājam ir tiesības atteikties no universālā pakalpojuma pirms elektroenerģijas tirdzniecības perioda beigām bez līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksas piemērošanas;

33.4. noteiktā norēķinu kārtība un piemērojamais norēķinu veids.

34. Mājsaimniecības lietotāja pienākums ir elektroenerģijas tirdzniecības līgumā vai universālo pakalpojumu sniedošā tirgotāja norādītajā termiņā un veidā veikt maksājumus par tirgotāja piegādāto elektroenerģiju, sistēmas operatora sniegtajiem sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm.

VI. Elektroenerģijas piegāde lietotājiem, kas nav mājsaimniecības lietotāji

35. Elektroenerģijas piegāde lietotājam notiek saskaņā ar sistēmas pakalpojumu līgumu, elektroenerģijas tirdzniecības līgumu un balansēšanas pakalpojuma līgumu, kas var būt elektroenerģijas tirdzniecības līguma sastāvdaļa.

36. Lietotājs par obligātā iepirkuma komponentēm maksā attiecīgajam elektroenerģijas pārvades vai sadales sistēmas operatoram kopā ar maksu par pārvades vai sadales sistēmas pakalpojumiem.

(Grozīts ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

37. Lietotājs elektroenerģijas tirdzniecības līgumā drīkst deleģēt tirgotājam pienākumu lietotāja vārdā norēķināties ar sistēmas operatoru:

37.1. par sistēmas pakalpojumiem un citiem pakalpojumiem;

37.2. par obligātā iepirkuma komponentēm.

38. Par šo noteikumu 37. punktā minēto deleģējumu tirgotājs informē sistēmas operatoru līdz ar šo noteikumu 122. punktā noteikto pienākumu ziņot par vienošanos par elektroenerģijas tirdzniecību.

39. Lietotājs, kam pieder vai kurš lieto elektroenerģiju vairākos elektroenerģiju patērējošos objektos, ir tiesīgs slēgt vienu vai vairākus balansēšanas pakalpojumu līgumus, tos visus slēdzot ar vienu vai vairākiem tirgotājiem par vienu vai vairākiem elektroenerģiju patērējošiem objektiem.

40. Lietotājs ir tiesīgs slēgt elektroenerģijas tirdzniecības līgumu ar vairākiem tirgotājiem arī par vienā objektā patērēto elektroenerģiju. Šādā gadījumā tikai viens tirgotājs ir tiesīgs sniegt balansēšanas pakalpojumu un šo noteikumu 37. punktā minētos pienākumus drīkst deleģēt tikai tirgotājam, kurš sniedz balansēšanas pakalpojumu.

41. Lietotājs ir tiesīgs izbeigt elektroenerģijas lietošanu objektā, vismaz piecas darbdienu iepriekš par to informējot sistēmas operatoru un norādot elektroenerģijas lietošanas izbeigšanas laiku.

42. Slēdzot sistēmas pakalpojumu līgumu, līgumā norāda sistēmas operatora un lietotāja identitāti un adresi, piegādājamo pakalpojumu kvalitātes līmeni, līguma darbības termiņu, pakalpojumu sniegšanas pārtraukšanas, kā arī atjaunošanas nosacījumus, tiesības atteikties no līguma, kompensāciju par nekvalitatīva pakalpojuma sniegšanu un nodarītajiem materiālajiem zaudējumiem, kā arī lietotāja pretenziju iesniegšanas un izskatīšanas kārtību.

43. Balansējošās elektroenerģijas apjomu katrā tirdzniecības intervālā nosaka kā starpību starp faktiski patērētās un piegādes grafikā fiksētās elektroenerģijas apjomu.

44. Lietotāja pienākums ir elektroenerģijas tirdzniecības līgumā un sistēmas pakalpojumu līgumā norādītajā termiņā un veidā veikt maksājumus par tirgotāja piegādāto elektroenerģiju, sistēmas operatora sniegtajiem sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm.

45. Ja lietotājs ir kavējis maksājumu vai ja tas tiek likvidēts vai reorganizēts un saskaņā ar reorganizācijas plānu tiks likvidēts, tirgotājs un sistēmas operators drīkst pieprasīt lietotājam veikt priekšapmaksu mēneša vidējā maksājuma apmērā, noteikt īsākus norēķinu periodus vai pieprasīt iesniegt līgumsaistību pienācīgas izpildes nodrošinājumu.

VII. Lietotāja tiesības un pienākumi

46. Lietotājs ir atbildīgs par savu elektroiekārtu un elektroietaišu pieslēgšanu, tehnisko stāvokli un kvalificētu apkalpošanu atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas nosaka elektroietaišu tehniskās ekspluatācijas un drošības tehnikas prasības. Lietotājs var slēgt līgumu par elektroietaišu apkalpošanu ar juridisku vai fizisku personu, kura normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir ieguvusi tiesības veikt šādus darbus.

47. Par daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas koplietošanas telpās izvietotu elektroietaišu (ievada un stāvu sadales, stāvvadu, kāpņu, pagalma, pagraba, bēniņu, liftu, sūkņu, apgaismošanas ierīču un elektrodzinēju elektroinstalācijas) tehnisko stāvokli, vienlīnijas shēmas esību un apkalpošanu, kā arī par tajās uzstādīto elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu un plombu saglabāšanu ir atbildīgs ēkas valdītājs vai īpašnieks.

48. Lietotājam, deklarējot elektroenerģijas komercuzskaites rādījumus atbilstoši šo noteikumu 12.3. apakšpunktam, ir pienākums sniegt elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta faktiskajiem rādījumiem atbilstošu informāciju.

49. Lietotāja pienākums ir veidot tādu elektroapgādes shēmu, lai, veicot atslogošanu saskaņā ar atslēguma grafiku, tās elektroietaisē, kuru darbībā nav pieļaujami elektroapgādes pārtraukumi, netiktu atslēgtas.

50. Lietotājs nodrošina tā elektroietaišu faktiskajam stāvoklim atbilstošas vienlīnijas shēmas esību no elektroietaišu piederības robežas līdz elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātam.

51. Ja sistēmas operatora rīcībā ir informācija, kas norāda uz elektroenerģijas noplūdi lietotāja elektroietaisē, lietotājs nevar liegt sistēmas operatora darbiniekiem veikt lietotāja teritorijā komercuzskaites un pirmsuzskaites tīkla pārbaudi, kura nav iepriekš saskaņota ar lietotāju. Sistēmas operatora darbinieks pārbaudi veic lietotāja, tā pārstāvja vai policijas darbinieka klātbūtnē.

52. Lietotājam ir pienākums pildīt sistēmas operatora rakstiskus norādījumus par izmaiņām lietotāja elektroietaisē un tās apkalpošanā, lai nodrošinātu komercuzskaites drošu darbību, pirmsuzskaites ķēžu plombēšanas iespēju un līgumu saistību izpildi, kā arī lai novērstu elektroenerģijas noplūdi lietotāja elektroietaisē.

53. Tās lietotāja elektroietaisē, pa kurām sistēmas operators nodrošina elektroenerģijas piegādi citiem lietotājiem, lietotājs drīkst atslēgt vai pieslēgt tikai ar sistēmas operatora atļauju.

54. Lietotājs ir civiltiesiskā kārtībā mantiski atbildīgs par iejaukšanos elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu darbībā, plombu tīšu bojāšanu vai viltošanu, savās telpās un teritorijā uzstādīto elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu vai sistēmu pirmsuzskaites ķēžu, plombu, kā arī automatizētās uzskaites sistēmu un sakaru līniju saglabāšanu un to tehnisko stāvokli.

55. Tādu darbu veikšanai, kas saistīti ar elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu pieslēgšanas shēmas izmaiņām, mēraparātu nomainīšanu vai pārvietošanu, lietotājam nepieciešama sistēmas operatora atļauja. Remonta laikā elektroenerģijas komercuzskaiti var veikt pēc pagaidu shēmas, kas saskaņota ar sistēmas operatoru, vai arī izlietotās enerģijas daudzumu noteikt, veicot aprēķinus.

56. Par elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu bojājumiem, norautām plombām un iespējamām elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu rādījumu kļūdām lietotājs nekavējoties ziņo sistēmas operatoram.

57. Ja, pārbaudot lietotāja elektroietaisies, sistēmas operators konstatē, ka lietotāja vainas dēļ ir pazudis vai bojāts elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts vai bojāts plombējums, lietotāja pienākums ir segt izdevumus, kas saistīti ar komercuzskaites mēraparāta atjaunošanu un atkārtotu verificēšanu, kā arī samaksāt par neuzskaitīto elektroenerģiju un pakalpojumiem šo noteikumu 11. punktā noteiktajā kārtībā.

58. Ja elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts bojāts ar nolūku samazināt elektroenerģijas patēriņa rādījuma lielumu vai radīt iespēju elektroenerģiju lietot bez maksas vai lietotājs ir patvaļīgi izmainījis uzskaites shēmu, lietotāja pienākums ir samaksāt par neuzskaitīto elektroenerģiju un pakalpojumiem šo noteikumu 112. vai 113. punktā minētajā kārtībā un segt izdevumus par komercuzskaites izbūvi sistēmas operatoram brīvi pieejamā vietā, kas nepārsniedz faktiskos izdevumus ēkas ievada un komercuzskaites rekonstrukcijai.

59. Ja, pārbaudot lietotāja elektroietaisies sistēmas, operators konstatē bojājumus elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātā, sistēmas operators lietotājam uzstādīto elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu nodod ekspertīzei laboratorijā, kas akreditēta normatīvajos aktos atbilstības novērtēšanas jomā paredzētajā kārtībā. Ja ekspertīzē konstatē plombu tīšņu bojāšanu vai viltošanu, ievaukšanos komercuzskaites mēraparāta darbībā vai to, ka bojājums radīts mākslīga pārsprieguma dēļ un tas samazina elektroenerģijas patēriņa rādījuma lielumu vai rada iespēju elektroenerģiju lietot bez maksas, lietotāja pienākums ir segt izdevumus, kas saistīti ar ekspertīzes veikšanu, elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta atjaunošanu un atkārtotu verificēšanu. Lietotājam ir tiesības iepazīties ar sistēmas operatora sastādītajiem dokumentiem un laboratorijas atzinumu.

60. Lietotājs pats pieņem lēmumu par nepieciešamo elektroapgādes drošumu, tas ir, nepieciešamību novērst elektroenerģijas piegādes pārtraukumus un savu elektroietaišu bojājumus, kas var rasties atsevišķu elektroapgādes sistēmas elementu bojājumu, remonta vai plānoto atslēgumu laikā.

61. Lietotājs, kura elektroietaisēm nav pieļaujami elektroenerģijas piegādes pārtraukumi, sprieguma iekritumi un pārspriegumi, veic papildpasākumus nepieciešamā elektroapgādes drošuma sasniegšanai. Rezerves pieslēgumu, neatkarīgu barošanas avotu un spriegumu stabilizējošās ierīces, kā arī pārslēgšanas automātiku uzstāda un ierīko par lietotāja līdzekļiem.

62. Lietotājs drīkst pieprasīt, lai sistēmas operators atslēdz savas elektroietaisies uz elektroietaišu piederības robežas, pārtraucot elektroapgādi uz noteiktu laiku uzturēšanas darbu veikšanai lietotāja elektroietaisēs. Ja šāda atslēgšana ietekmē citu elektroenerģijas lietotāju vai apakšlietotāju elektroapgādi, lietotājam, kurš pieprasa atslēgšanu, pieprasījums rakstiski jāsaskaņo ar visiem šiem lietotājiem vai apakšlietotājiem.

63. Ja elektroietaišu atslēgšanu uz noteiktu laiku pieprasa māsaimniecības lietotājs un cita persona ir izteikusi vēlmi šajā objektā lietot un apmaksāt elektroenerģiju, sistēmas operators ir tiesīgs nepārtraukt elektroenerģijas piegādi, ja nepastāv tehniski šķēršļi.

64. Lietotājam ir tiesības pieprasīt un sistēmas operatoram ir pienākums sniegt nepieciešamo informāciju, kas saistīta ar piekļuvi sistēmai, sistēmas pakalpojumu un balansēšanas pakalpojuma izmantošanu, norēķiniem, kā arī ar neparedzētiem elektroenerģijas piegādes pārtraukumiem un to novēršanas gaitu.

65. Izmantojot sistēmas operatora sniegtos sistēmas pakalpojumus, lietotājam ir pienākums:

65.1. ievērot atļauto slodzi un elektroenerģijas lietošanas nosacījumus. Dzīvokļiem un māsaimniecībām atļautā elektriskā slodze ir ievadaizsardzības aparāta nominālā strāva, kas nepārsniedz 16 ampēru, vai 3 x 220 voltu tīklā atļautā maksimālā slodze ir 10 ampēru, ja lietotājs ar sistēmas operatoru nav vienojies citādi;

65.2. pēc sistēmas operatora pieprasījuma izstrādāt un veikt regulēšanas pasākumus elektriskās slodzes samazināšanai un izpildīt sistēmas operatora prasību samazināt elektrisko slodzi vai elektroenerģijas patēriņu ārkārtējā situācijā vai tādās enerģētiskās krīzes laikā, kas izsludināta Enerģētikas likumā noteiktajā kārtībā (neattiecas uz māsaimniecības lietotājiem);

65.3. 10 dienu laikā iesniegt sistēmas operatoram iesniegumu par nepiegādāto elektroenerģiju vai neatbilstošas kvalitātes elektroenerģijas piegādi, kas notikusi, lietotājam izpildot šo noteikumu 65.2. apakšpunktā minēto sistēmas operatora prasību (neattiecas uz māsaimniecības lietotājiem);

65.4. lietotāja tīklam pieslēgt un lietot tikai tādas elektroiekārtas, kas neizraisa nepieļaujamas elektroenerģijas kvalitātes izmaiņas sistēmas operatora tīklā vai elektroenerģijas komercuzskaites mērāparāta bojājumus. Nodrošināt lietotāja elektroiekārtu pieslēgšanu atbilstoši elektroiekārtu ražotāja noteiktajai ekspluatācijas instrukcijai;

65.5. laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru vai viņa pilnvarotu personu par saņemtajiem sistēmas pakalpojumiem (neattiecas uz māsaimniecības lietotājiem);

65.6. nekavējoties ziņot sistēmas operatoram par sistēmas operatora elektroietaisēs konstatētiem bojājumiem vai reāliem apdraudējumiem;

65.7. bez pamatojuma nepieprasīt, lai tiktu mainīts plānotā atslēguma laiks, ja par atslēgumu ir brīdināti citi lietotāji un tas ietekmē citu lietotāju elektroapgādi;

65.8. nodrošināt sistēmas operatora darbinieku vai tā pilnvarotu personu netraucētu pieeju komercuzskaites mērāparātiem un pirmsuzskaites tīklam, ja tie uzrāda dienesta apliecību, kurā norādītas tiesības veikt attiecīgu pārbaudi;

65.9. norēķināties par patērēto reaktīvo enerģiju, ja $\text{tg } \varphi$ ir lielāks par 0,4 (jaudas koeficients $\cos \varphi < 0,929$), atbilstoši maksai 0,004 EUR/kVAh – lietotājiem, kuru elektroietaisēs pieslēgtas vismaz sešu kilovoltu spriegumam ar atļauto slodzi 100 kilovatu un lielāku, vai pārējiem lietotājiem ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 200 ampēru un lielāku;

65.10. samaksāt operatora izrakstīto rēķinu saskaņā ar norēķinu periodā konstatēto faktisko maksimālo slodzi, ja sistēmas operators, pamatojoties uz mērāparātu rādījumiem, konstatē, ka faktiskā slodze pārsniedz līgumā noteikto lietotājam, kura elektroietaisēs pieslēgtas vismaz sešu kilovoltu spriegumam. Ja norēķinu periodā lietotājs vienlaikus pārsniedz atļautās slodzes lielumu vairāk nekā par 10 %, sistēmas operatoram ir tiesības izrakstīt un lietotājam ir pienākums samaksāt rēķinu saskaņā ar atļauto slodzi, kā arī trīskāršā apmērā par norēķinu periodā konstatēto pārsniegto slodzes lielumu (neattiecas uz māsaimniecības lietotājiem);

65.11. noslēgt balansēšanas pakalpojuma līgumu ar pārvades sistēmas operatoru vai balansēšanas pakalpojuma sniedzēju (neattiecas uz māsaimniecības lietotājiem);

65.12. vienoties ar balansēšanas pakalpojuma sniedzēju par kārtību, kādā var tikt veiktas fiksētās elektroenerģijas piegādes (neattiecas uz māsaimniecības lietotājiem).

66. Lietotājam, kas nav māsaimniecības lietotājs, ir tiesības mainīt sistēmas pakalpojumu līgumā noteikto atļauto maksimālo slodzi, vienojoties ar sistēmas operatoru. Māsaimniecības lietotājam ir tiesības mainīt tirdzniecības līgumā noteikto atļauto maksimālo slodzi, vienojoties ar tirgotāju vai šo noteikumu 32.5. apakšpunktā minētajā kārtībā noteikto sistēmas operatoru. Vienojoties lietotājs uzrāda dokumentus, kas apliecina īpašumtiesības vai lietošanas tiesības uz elektroenerģiju patērējošo objektu.

67. Lietotājam ir aizliegts nodot reaktīvo enerģiju sistēmas operatora tīklā. Ja sistēmas operators konstatē reaktīvās enerģijas nodošanu sistēmā, lietotājiem, kuru elektroietaisēs pieslēgtas vismaz sešu kilovoltu spriegumam ar atļauto slodzi 100 kilovatu un lielāku, vai pārējiem lietotājiem ar ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu 200 ampēru un lielāku ir pienākums samaksāt par visu sistēmas operatora tīklā nodoto reaktīvo enerģiju atbilstoši maksai 0,013 EUR/kVAh.

68. Ja sistēmas operatoram vai tirgotājam ar lietotāju nav noslēgts līgums par elektroenerģijas piegādi objektam, līgums zaudējis spēku vai atzīts par spēkā neesošu, par izlietotās elektroenerģijas samaksu laika periodā, kurā līgums nav bijis spēkā, ir atbildīgs šā objekta īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.

69. Ja kādas personas īpašumā vai valdījumā esošajās ēkās izvietotās elektroietaisēs tiek izmantotas gan paša, gan citu sistēmas operatora lietotāju elektroapgādei, šo elektroietaišu uzturēšanu nodrošina attiecīgās ēkas īpašnieks vai valdītājs. Veicot sistēmas operatora ārējo elektrotīklu rekonstrukciju vai palielinot pieprasīto pieslēguma jaudu,

lietotāju elektroietaisis dažādu īpašnieku ēkās pieslēdz sistēmas operatora elektrotīklam bez citu personu īpašumā esošu elektroietaišu izmantošanas.

70. Lietotājiem, kuri pa savā īpašumā vai valdījumā esošajiem elektrotīkliem piegādā elektroenerģiju apakšlietotājiem, attiecībā pret apakšlietotājiem ir sistēmas operatora pienākumi un atbildība, bet apakšlietotājiem – lietotāju pienākumi un atbildība.

71. Lietotājs, kurš pa savā īpašumā vai valdījumā esošajiem elektrotīkliem piegādā elektroenerģiju apakšlietotājiem, drīkst iekasēt no apakšlietotājiem pamatotas elektrotīklu uzturēšanas izmaksas, kas nepārsniedz 10 % no tā sistēmas operatora noteiktā elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu tarifa, kura sistēmai ir pieslēgtas lietotāja elektroietaisis, ja lietotājs un apakšlietotājs nevienojas citādi.

72. Apakšlietotājs var kļūt par lietotāju, pieprasot licencētam sistēmas operatoram elektroenerģijas pieslēgumu. Šādā gadījumā tam ir pienākums saskaņot pieslēguma izbūvi ar to īpašumu īpašniekiem, kuros paredzēts veikt pieslēguma izbūvi.

VIII. Elektroenerģijas piegādes pārtraukšana un līguma izbeigšana

73. Sistēmas operators drīkst bez brīdinājuma atslēgt lietotāja elektroietaisi šādos gadījumos:

73.1. ja elektroietaisis ir pieslēgta patvaļīgi vai bez sistēmas operatora reģistrētiem elektroenerģijas komercuzskaites mērāparātiem vai tie ir patvaļīgi noņemti vai bojāti, vai ir konstatēti citi pārkāpumi, kuru dēļ ir samazināts faktiski patērētās elektroenerģijas apjoms vai radīta iespēja elektroenerģiju lietot bez maksas;

73.2. uz bojājumu novēršanas laiku, ja nepieciešams veikt neatliekamus pasākumus elektrotīklu bojājumu novēršanā vai avārijas seku likvidācijā, iespēju robežās informējot par to lietotājus un paziņojot atslēgšanas iemeslus;

73.3. ja elektroietaisis atslēgšana īstenojama saskaņā ar pārvades sistēmas operatora aizsardzības plānu vai atjaunošanas plānu elektroenerģijas sistēmas stabila darbības režīma nodrošināšanai.

(Grozīts ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

74. Ja mājtsaimniecības lietotājs noteiktajā termiņā neveic maksājumus par elektroenerģiju vai sistēmas operatora pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm, tirgotājs ne ātrāk kā 10 dienas pēc samaksas termiņa beigām nosūta lietotājam brīdinājumu par elektroapgādes pārtraukšanu. Ja lietotājs pēc brīdinājuma nosūtīšanas neveic maksājumus, tirgotājs ne ātrāk kā pēc 20 dienām ir tiesīgs pieprasīt un sistēmas operatoram ir pienākums atslēgt lietotāja elektroietaisis, pilnīgi vai daļēji pārtraucot lietotāja elektroapgādi.

75. Ja lietotājs, kas nav mājtsaimniecības lietotājs, noteiktajā termiņā neveic maksājumus par izlieto elektroenerģiju vai saņemtajiem sistēmas operatora pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm, tirgotājs vai sistēmas operators nosūta lietotājam brīdinājumu par elektroapgādes pārtraukšanu. Ja lietotājs pēc brīdinājumā noteiktā laika neveic maksājumus par izlieto elektroenerģiju vai saņemtajiem sistēmas operatora pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm, tirgotājs ir tiesīgs pieprasīt un sistēmas operatoram ir pienākums atslēgt lietotāja elektroietaisis, pilnīgi vai daļēji pārtraucot lietotāja elektroapgādi. Ja lietotājs pēc brīdinājumā noteiktā laika neveic maksājumus par saņemtajiem sistēmas operatora pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm, sistēmas operators ir tiesīgs pilnīgi vai daļēji atslēgt lietotāja elektroietaisis.

76. Sistēmas operatoram ir pienākums atjaunot elektroapgādi piecu dienu laikā pēc tam, kad tas pilnā apmērā saņēmis samaksu par sistēmas pakalpojumiem vai pēc tirgotāja atbilstoša paziņojuma saņemšanas.

77. Sistēmas operatoram ir tiesības, iepriekš brīdinot lietotāju, pilnīgi vai daļēji atslēgt lietotāja elektroietaisis šādos gadījumos:

77.1. ja lietotājs nav samaksājis priekšapmaksu, ja tāda paredzēta, vai nav izdarījis maksājumus saskaņā ar šo noteikumu 115. punktā minētajiem rēķiniem;

77.2. ja nav izpildīti šo noteikumu 52. punktā minētie sistēmas operatora norādījumi par izmaiņām lietotāja elektroietaisē un tās apkalpošanā;

77.3. ja lietotāja vainas dēļ notiek elektroenerģijas piegādes kvalitātes pazemināšanās, kas traucē citu lietotāju vai sistēmas operatora elektroietaišu normālu darbu;

77.4. ja lietotājs kavē sistēmas operatora pilnvarota darbinieka piekļūšanu elektroenerģijas pirmsuzskaites tīklam un komercuzskaites mēraparātiem, lai veiktu to kontroli vai nomaiņu vai sistēmas operatora elektroietaišu apskati un remontu;

77.5. ja lietotājs neievēro sistēmas operatora noteiktos elektroenerģijas patēriņa vai atļautās slodzes ierobežojumus. Par atļautās slodzes un elektroenerģijas patēriņa ierobežojumu neievērošanu sistēmas operators drīkst atslēgt lietotāja elektroietaisi tādā apmērā, kāds ir tehniski iespējams un nepieciešams noteiktā patēriņa režīma ievērošanai. Ja lietotājs atkārtoti gada laikā neievēro sistēmas operatora noteiktos ierobežojumus vai atsakās atslēgt ierobežojumu ievērošanai nepieciešamās elektroiekārtas, sistēmas operators drīkst pilnībā atslēgt lietotāja elektroietaisi no elektrotīkla.

78. Par sistēmas pakalpojumu sniegšanas plānoto pārtraukšanu sakarā ar sprieguma atslēgšanu uz laiku, lai veiktu plānotus darbus sistēmas operatora elektrotīklā, lietotājs jābrīdina vismaz piecas dienas iepriekš. Ja sprieguma atslēgšana nepieciešama elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta vai mērmaiņu pārbaudes vai nomaiņas veikšanai un atslēgšanas laiks nepārsniedz 30 minūtes, sistēmas operators brīdina lietotāju tieši pirms atslēgšanas. Ar lietotājiem, kuru elektroietaišu pieslēgums 6–20 kilovoltu vai 110 kilovoltu spriegumam nav saistīts ar citiem lietotājiem, plānotos atslēgšanas laikus saskaņo abpusēji. Ja nav iespējams vienoties, sistēmas operators atslēguma laiku nosaka patstāvīgi un izvēlas to pēc iespējas ārpus lietotāja darba laika, ņemot vērā, ka nav pieļaujams plānots dzīvojamo ēku atslēgums diennakts tumšajā laikā un ilgstošs atslēgums brīvdienās, kā arī tādu darbu veikšana, kuri rada pastiprinātu troksni laikā no pulksten 23.00 līdz 07.00, un paziņo par to lietotājiem.

79. Sistēmas pakalpojumu līgums, bet, ja tāda nav, – elektroenerģijas tirdzniecības līgums zaudē spēku, ja elektroenerģijas piegāde un lietošana lietotāja objektā nav notikusi vairāk par gadu.

80. Tirgotājam un sistēmas operatoram ir tiesības vienpusēji izbeigt elektroenerģijas tirdzniecības vai sistēmas pakalpojumu līgumu, ja:

80.1. elektroenerģijas piegāde lietotājam tiek pārtraukta šo noteikumu 74., 75. punktā un 77.1. apakšpunktā paredzētajos gadījumos;

80.2. sistēmas operators ir saņēmis tirgotāja vai citas personas pieprasījumu par elektroenerģijas piegādi citam lietotājam attiecīgajā objektā un sistēmas operators par to paziņojis lietotājam un tirgotājam. Ja 15 dienu laikā pēc sistēmas operatora paziņojuma saņemšanas par elektroenerģijas lietotāja maiņu objektā lietotājs sistēmas operatoram apliecina vēlmi turpināt lietot elektroenerģiju objektā, sistēmas operators nekavējoties atjauno līdzšinējo lietotāju objektā, personai, kura bija iesniegusi pieprasījumu par elektroenerģijas piegādi attiecīgajā objektā, paziņo par pieprasījuma spēkā neesību, attiecīgi paziņojot to arī šīs personas izvēlētajam tirgotājam un lietotāja tirgotājam. Tirgotāja pienākums ir atjaunot līgumattiecības ar lietotāju, ja ir saņemts paziņojums no sistēmas operatora, un atcelt līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksu;

80.3. sistēmas operators ir saņēmis tirgotāja vai citas personas pieprasījumu par elektroenerģijas piegādi attiecīgajā objektā, kurš ir rakstiski saskaņots ar lietotāju, un sistēmas operators par to paziņojis lietotājam un lietotāja tirgotājam.

IX. Tirgotāja tiesības un pienākumi

81. Pirms darbības uzsākšanas sistēmas operatora licences darbības zonā tirgotājs slēdz sistēmas lietošanas līgumu ar sistēmas operatoru, vienojoties par nepieciešamo informācijas apmaiņu, kā arī sistēmas pakalpojumu samaksas kārtību.

82. Uzsākot darbības elektroenerģijas tirgū, tirgotājam ir pienākums:

82.1. informēt lietotāju par sevi, savu saimniecisko darbību, pieredzi un iespējām, kā arī sniegt citu lietotāja pieprasīto informāciju, lai varētu identificēt konkrēto tirgotāju;

82.2. neizmantot pret lietotāju metodes, kas liktu tam pieņemt lēmumu par darījumu bez būtiskas nepieciešamās informācijas, kā arī laika trūkuma apstākļos. Tirgotājam ir pienākums sniegt lietotājam visu nepieciešamo informāciju par piedāvāto darījumu un dot pietiekami daudz laika, lai lietotājs rūpīgi un bez steigas varētu iepazīties ar tirgotāja izteikto piedāvājumu;

82.3. prezentācijās un piedāvājumos sniegt lietotājam tikai korektus un pārbaudāmus salīdzinājumus par biznesa iespējām;

82.4. sagatavojot piedāvājumu lietotājam, neizmantot metodes (burtu izmērs, piezīmes, atrunas), kas var maldināt lietotāju par šādi noformētas informācijas faktisko nozīmīgumu piedāvājumā;

82.5. skaidri un nepārprotami norādīt piedāvājuma derīguma termiņu.

83. Ja tirgotājs savos prezentācijas materiālos, sarunās ar lietotājiem vai piedāvājumos izmanto informāciju saistībā ar sistēmas operatora pakalpojumu apjomu, kvalitāti, cenām vai citu līdzīgu informāciju, viņš atbild par izmantotajām informācijas precizitāti un pareizību.

84. Lai nodrošinātu savu atpazīstamību, tirgotājs:

84.1. piedaloties elektroenerģijas tirgū, veicot mārketinga pasākumus vai informatīva rakstura darbību, lieto tirgotāja reģistrā norādītos rekvizītus. Tirgotāja pārstāvji atsaucas uz reģistrēto tirgotāju, kuru vārdā darbojas;

84.2. nodrošina šādu publiski pieejamu informāciju par sevi:

84.2.1. komersanta nosaukums;

84.2.2. tirgotāju reģistra numurs;

84.2.3. tirgotāja tālruna numurs, juridiskā adrese, elektroniskā pasta adrese.

(Grozīts ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

85. Tirgotājs nodrošina lietotāja informācijas konfidencialitāti saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, kas nosaka fizisku un juridisku personu datu un komercnoslēpumu aizsardzību.

86. Tirgotājs vismaz sešas nedēļas iepriekš informē lietotāju par elektroenerģijas tirdzniecības līguma darbības termiņa beigām, izņemot gadījumus, ja elektroenerģijas tirdzniecības līguma darbības termiņš ir tsāks par sešām nedēļām.

87. Par katru maksājuma kavējuma dienu tirgotājs ir tiesīgs pieprasīt lietotājam nokavējuma maksu līdz 0,15 % no laikus nesamaksātās summas.

88. Tirgotājam, iepriekš vienojoties ar sistēmas operatoru, ir tiesības sistēmas operatora vārdā slēgt sistēmas pakalpojumu līgumu ar lietotāju. Sistēmas operators visiem tirgotājiem nodrošina vienlīdzīgus pilnvarojuma nosacījumus.

89. Tirgotājam ir pienākums mēneša laikā pēc norēķinu perioda beigām mājāsaimniecības lietotāja un šo noteikumu 37. punktā minēto lietotāju vārdā norēķināties ar sistēmas operatoru par lietotājam sniegtajiem sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm saskaņā ar spēkā esošajiem sistēmas pakalpojumu tarifiem un obligātā iepirkuma komponentēm.

X. Sistēmas operatora pienākumi un tiesības

90. Sistēmas operators nepārtraukti nodrošina lietotājam sistēmas pakalpojumus sistēmas pakalpojumu vai elektroenerģijas tirdzniecības līgumā atļautās maksimālās slodzes robežās, izņemot šo noteikumu 73., 77., 78., 79., 80., 93. un 94. punktā noteiktos gadījumus.

91. Sistēmas operators nodrošina sistēmas pakalpojumu sniegšanas pārtraukumu vai ierobežojumu ilguma un iemeslu reģistrāciju.

92. Sistēmas operatoram ir pienākums nodrošināt atbilstošu sistēmas pakalpojumu kvalitāti. Ja lietotājam netiek nodrošināta normatīvajos aktos un standartos, kas nosaka sprieguma kvalitātes raksturlielumus, noteiktajām kvalitātes prasībām atbilstoša elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu kvalitāte:

92.1. sadales sistēmas operators piemēro pazeminātu elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu tarifu. Pazeminātu elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu tarifu aprēķina, attiecīgajai lietotāju grupai noteiktā elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu tarifa elektroenerģijas pārvadīšanas komponentei piemērojot koeficientu 0,5. Maksa par ievadaizsardzības aparāta strāvas lielumu un atļauto slodzi paliek bez izmaiņām. Pazemināta elektroenerģijas sistēmas pakalpojumu tarifa piemērošanas kārtību izstrādā sadales sistēmas operators un publicē to savā tīmekļa vietnē;

92.2. pārvades sistēmas operators atlīdzina lietotājam zaudējumus, kas radušies nekvalitatīva elektroenerģijas sistēmas pakalpojuma sniegšanas dēļ.

93. Sistēmas operators reģistrē elektroenerģijas piegādes neplānotu pārtraukumu un nodrošina iespējami ātru (ne ilgāk kā 24 stundu laikā) tā novēršanu.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

93.¹ Ja elektroenerģijas piegādes neplānota pārtraukuma novēršanas ilgums sadales sistēmas lietotāja objektā pārsniedz 24 stundas, izņemot šo noteikumu 94. punktā minētos gadījumus, sadales sistēmas operators, kura sadales tīkliem pieslēgti vairāk par simt tūkstošiem lietotāju, lietotājam piemēro kompensāciju. Kompensācija tiek noteikta kā sadales sistēmas pakalpojumu tarifa samazinājums maksas par pieslēguma nodrošināšanu apmērā par norēķinu periodu, kurā reģistrēts attiecīgais elektroenerģijas piegādes neplānots pārtraukums.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

94. Elektroenerģijas piegādes neplānota pārtraukuma novēršanas laiks var pārsniegt šo noteikumu 93. un 93.¹ punktā minēto laiku, ja:

94.1. elektroapgādes pārtraukums reģistrēts laikā, kad valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs" attiecīgajā valsts reģionā izsludinājusi vismaz dzelteni brīdinājumu par laikapstākļiem;

94.2. elektroapgādes pārtraukumu nevar novērst sistēmas lietotāja vai trešo personu apzinātas vai neapzinātas darbības dēļ;

94.3. elektroapgādes pārtraukums ir radies nepārvaramas varas dēļ (piemēram, sacelšanās, sociālie nemieri, terorakts);

94.4. elektroenerģijas piegāde ir pārtraukta izsludinātās enerģētiskās krīzes laikā vai elektroenerģijas sistēmas stabila darbības režīma nodrošināšanai;

94.5. elektroenerģijas piegāde ir pārtraukta, pamatojoties uz valsts civilās aizsardzības vai drošības dienestu un iestāžu pieprasījumu.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

95. Ja bojājumu dēļ elektroapgāde ir pārtraukta vairāk nekā 5000 lietotājiem, sistēmas operators lietotājus informē, izmantojot plašsaziņas līdzekļus.

96. Sistēmas operatoram nav pienākuma nodrošināt elektroenerģijas piegādi, un tas nav atbildīgs par elektroenerģijas piegādes līgumā noteikto elektroenerģijas kvalitāti laikposmā, kad lietotājs neievēro līgumā noteikto elektroenerģijas patēriņa režīmu vai izmanto elektroiekārtas, kas pasliktina elektroenerģijas kvalitāti.

97. Sistēmas operatora pienākums ir nodrošināt lietotāja teritorijā un telpās izvietoto savu elektroietaišu ekspluatāciju atbilstoši tādu normatīvo aktu prasībām, kuri nosaka elektroietaišu tehniskās ekspluatācijas un drošības tehnikas noteikumus.

98. Ja sistēmas operatora rīcībā ir informācija, kas norāda uz elektroenerģijas noplūdi lietotāja elektroietaisē un liecina par avārijas situāciju, un sistēmas operators ir pārliecināts par šīs informācijas patiesumu, sistēmas operatora pilnvarotiem darbiniekiem ir pienākums ziņot un pieaicināt Valsts policijas darbiniekus, lai likumā noteiktajā kārtībā jebkurā diennakts laikā iekļūtu lietotāja telpās vai teritorijā avārijas situācijas novēršanai. Sistēmas operators nekavējoties nodrošina lietotāja informēšanu par iekļūšanu tā teritorijā vai telpās.

99. Lietotāja teritorijā vai telpās izvietotu sistēmas operatora elektroietaišu plānotie remonta un ekspluatācijas darbi sistēmas operatoram jāveic, pēc iespējas mazāk traucējot lietotāja saimniecisko darbību. Par veicamajiem darbiem sistēmas operators informē lietotāju piecas dienas pirms darbu uzsākšanas. Lietotāja teritoriju un telpas, kurās izvietotas sistēmas operatora elektroietaisēs, sistēmas operators pēc darbu veikšanas sakārto atbilstoši to iepriekšējam stāvoklim.

100. Pirms lietotāja elektroietaisēs pieslēgšanas elektroenerģijas sistēmai sistēmas operatoram ir tiesības to apskatīt, lai pārliecinātos par elektroietaisēs atbilstību prasībām, kas noteiktas normatīvajos aktos par elektroietaišu ierīkošanu, un pieprasīt rakstisku apliecinājumu par elektroietaisēs gatavību sprieguma ieslēgšanai. Lietotāja elektroietaisēs apskate neuzliek sistēmas operatoram atbildību par tās darbību.

100.¹ Sistēmas operatoram ir tiesības veikt lietotāja objektā uzstādītās elektroenerģijas ražošanas iekārtas apskati un elektroenerģijas ražošanas iekārtas tīkla aizsardzības iestatījumu atbilstības pārbaudi tās ekspluatācijas laikā.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

101. Sistēmas operatoram pēc elektroietaišu modernizācijas vai remonta jānodrošina visu pie attiecīgās elektroietaisēs agrāk pieslēgto lietotāju elektroietaišu pievienošana elektrotīklam.

102. Pēc lietotāja pieprasījuma sistēmas operators informē un konsultē lietotāju par pieslēguma izveidei nepieciešamo elektroietaišu ierīkošanas apjomu un sagaidāmajām izbūves izmaksām, darbu organizācijas kārtību, kā arī par elektroenerģijas lietošanas, uzskaites, norēķinu un kvalitātes jautājumiem.

103. Sistēmas operatora pilnvaroti darbinieki, uzrādot dienesta apliecību, drīkst jebkurā diennakts laikā piekļūt lietotāja (vai jebkura īpašuma) teritorijā vai telpās izvietotām sistēmas operatora elektroietaisēm, piebraukt ar autotransportu un citiem tehniskajiem līdzekļiem, lai veiktu avārijas remontu, apskates vai operatīvos pārslēgumus. Sistēmas operatora pilnvaroti darbinieki drīkst piekļūt sistēmas operatora elektroietaisēm, kas izvietotas mājoklī, ja saņemta mājoklī dzīvojošo personu atļauja. Pēc darbu veikšanas īpašumu pēc iespējas atjauno tā sākotnējā stāvoklī.

104. Avāriju novēršanas un avāriju seku likvidēšanas darbus savās elektroietaisēs, kas izvietotas lietotāja teritorijā vai telpās, sistēmas operators drīkst veikt jebkurā laikā, par to mutiski vai rakstiski informējot lietotāju.

105. Sistēmas operators uzskaita tā sistēmai pieslēgto galalietotāju elektroenerģijas patēriņam atbilstošās obligātā iepirkuma komponentes katrā norēķinu periodā, sniedz nepieciešamo informāciju publiskajam tirgotājam norēķinu veikšanai un norēķinās ar publisko tirgotāju par tā sistēmai pieslēgto galalietotāju elektroenerģijas patēriņam atbilstošajām komponentēm.

106. Sistēmas operators nodrošina lietotāju vai viņa pilnvarotu personu ar nepieciešamo informāciju par šā lietotāja kopējo mēnesī patērētās un tīklā nodotās elektroenerģijas apjomu atbilstoši tām tehniskajām iespējām, ko nodrošina

lietotājam uzstādītais komercuzskaites mēraparāts. Ja lietotājs vai viņa pilnvarota persona pieprasa citu informāciju par lietotāja patērēto vai tīkla nodoto elektroenerģiju, sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt samaksu.

107. Sistēmas operators par samaksu nodrošina tirgotājam – balansēšanas pakalpojuma sniedzējam – operatīvu informāciju par tā lietotāju elektroenerģijas patēriņu un slodzes profilu, ja šāda informācija ir sistēmas operatora rīcībā.

108. Sistēmas operatoram ir tiesības koriģēt lietotāja elektroenerģijas patēriņa datus, ja lietotājs nav pildījis pienākumu sniegt elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta faktiskajiem rādījumiem atbilstošu informāciju.

109. Ja, pārbaudot lietotāja elektroietaisies, sistēmas operators konstatē, ka patvaļīgi ierīkots pievienojums pirmsuzskaites tīklam vai lietotājs elektroenerģiju lieto bez elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta un minēto darbību dēļ ir samazināts elektroenerģijas patēriņa rādījuma lielums vai radīta iespēja elektroenerģiju lietot bez maksas, sistēmas operators par konstatēto faktu sastāda aktu un pieprasa lietotājam un lieciniekiem sniegt paskaidrojumus.

110. Ja, pārbaudot lietotāja elektroietaisies, sistēmas operators konstatē, ka ir mainīta elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta shēma vai elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāts ir bojāts, vai ir bojātas vai norautas elektroenerģijas komercuzskaites mēraparāta vai pirmsuzskaites elektroaparātu plombas, vai ir izdarītas citas darbības, vai izmantotas palīgierīces, kuru dēļ ir samazināts elektroenerģijas patēriņa rādījuma lielums, vai radīta iespēja elektroenerģiju lietot bez maksas, sistēmas operators par konstatēto faktu sastāda aktu, pieprasa lietotājam un lieciniekiem sniegt paskaidrojumus un noņemt elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu, bojātās plombas un palīgierīces, kuru dēļ ir samazināts elektroenerģijas patēriņa rādījuma lielums. Sistēmas operators elektroenerģijas komercuzskaites mēraparātu un bojātās plombas nodod ekspertīzei laboratorijā, kas akreditēta normatīvajos aktos atbilstības novērtēšanas jomā paredzētajā kārtībā. Lietotājam ir tiesības iepazīties ar sistēmas operatora sastādīto aktu un laboratorijas atzinumu.

111. Ja sistēmas operatoram rodas pamatotas aizdomas par patvaļīgu elektroenerģijas patēriņu lietotāja objektā, sistēmas operators par to informē Valsts policijas darbiniekus.

112. Ievērojot dokumentēto lietotāja komercuzskaites mēraparāta stāvokli un pārkāpuma faktu, kā arī liecinieku un lietotāju paskaidrojumus, ja tādi tiek sniegti, un ekspertīzes atzinumu (ja bija nepieciešams veikt ekspertīzi), sistēmas operators pārrēķina elektroenerģijas, sistēmas pakalpojumu, citu pakalpojumu un obligātā iepirkuma komponentu apjomu par laikposmu no pēdējās sistēmas operatora veiktās lietotājam uzstādītā komercuzskaites mēraparāta pārbaudes dienas līdz pārkāpuma atklāšanas dienai (pieņemtais patvaļīga elektroenerģijas patēriņa laiks). Pārrēķinātais elektroenerģijas, sistēmas pakalpojumu, citu pakalpojumu un obligātā iepirkuma komponentu apjoms nav lielāks, kā veicot pārrēķinu pēc pievienojuma maksimālās caurlaides spējas diennakts 24 stundu periodā.

113. Ja sistēmas operators konstatē iejaukšanos komercuzskaites mēraparāta darbībā, ko apstiprina ekspertīzes atzinums, vai pieslēgumu pirmsuzskaites ķēdēm un šīs darbības nebija iespējams atklāt, veicot kārtējo komercuzskaites mēraparāta kontroli, sistēmas operators ir tiesīgs pārrēķināt elektroenerģijas, sistēmas pakalpojumu, citu pakalpojumu un obligātā iepirkuma komponentu apjomu par laikposmu līdz vienam gadam pēc pievienojuma maksimālās caurlaides spējas diennakts 24 stundu periodā neatkarīgi no iepriekšējo pārbaužu rezultātiem.

114. Sistēmas operators, veicot šo noteikumu 112. un 113. punktā minēto pārrēķinu, elektroenerģijas cenu nosaka pēdējās garantētās piegādes cenas apmērā fakta konstatācijas mēnesī.

115. Saskaņā ar veikto pārrēķinu sistēmas operators izraksta lietotājam rēķinu, kurā norāda maksājumu pārrēķinu, maksājamo summu un samaksas termiņu. Lietotājam ir pienākums laikus un pilnā apmērā norēķināties ar sistēmas operatoru.

116. Sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt lietotājam nokavējuma maksu 0,15 % apmērā no laikus nesamaksātās summas par katru kavējuma dienu. Lietotājam, kurš maksājumus neveic laikus un kuram gada laikā tiek atkārtoti pārtraukta elektroapgāde, sistēmas operators ir tiesīgs pieprasīt segt ar atslēgšanu un pieslēgšanu saistītās izmaksas un elektroapgādi atjaunot pēc šo izmaksu segšanas, kā arī lietotājiem, kas nav māsaimniecības lietotāji, turpmāk pieprasīt veikt priekšapmaksu mēneša vidējā maksājuma apmērā par sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem vai obligātā iepirkuma komponentēm.

117. Sistēmas operators var pieprasīt no tirgotāja finanšu garantijas norēķinu periodā paredzamā sistēmas pakalpojumu, citu pakalpojumu un obligātā iepirkuma komponentu maksājuma apmērā, ja tirgotājs nav ievērojis šo noteikumu 89. punktā minēto samaksas termiņu. Sistēmas operators var izmantot minētās garantijas, ja līgumā paredzētajā termiņā nesaņem pilnu maksu par sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm. Tirgotājs nekavējoties informē sistēmas operatoru par norēķinu kavēšanās iemesliem un atjauno izmantoto garantiju pilnā apmērā.

(Grozīts ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

117.¹ Sistēmas operators triju darbdienu laikā no dienas, kad tirgotājam pieprasījis šo noteikumu 117. punktā minētās finanšu garantijas, informē lietotājus, kam ar šo tirgotāju ir spēkā esošs elektroenerģijas tirdzniecības līgums, par tirgotāja maksājuma kavēšanos. Paziņojumā lietotājiem sistēmas operators norāda datumu, kad tas tirgotājam pieprasījis finanšu garantijas, kā arī šo noteikumu 118. punktā minētās tiesības izbeigt ar tirgotāju noslēgto sistēmas lietošanas līgumu, un vērš uzmanību, ka līguma pārtraukšanas gadījumā lietotāji, kuriem ir spēkā līgums ar šo tirgotāju, elektroenerģiju saņems pēdējās garantētās piegādes ietvaros. Ar norēķinu perioda sākumu, kurā pārtraukts sistēmas pakalpojumu līgums, tiek izbeigts šo noteikumu 37. punktā minētais lietotāja piešķirtais deleģējums tirgotājam.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

118. Ja tirgotājs 10 darbdienu laikā no dienas, kad sistēmas operators šo noteikumu 117. punktā noteiktajos gadījumos izmantojis finanšu garantijas, tās neatjauno vai tirgotājs 10 darbdienu laikā pēc sistēmas operatora pieprasījuma nav iesniedzis finanšu garantijas, sistēmas operatoram ir tiesības izbeigt ar tirgotāju noslēgto sistēmas lietošanas līgumu un pieprasīt lietotājam norēķināties par nesamaksātajiem sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm. Sistēmas operators informē lietotājus par nepieciešamību mainīt tirgotāju, kā arī laiku, no kura ir uzsākta elektroenerģijas piegāde pēdējās garantētās piegādes ietvaros.

119. Sadales sistēmas operatoram ir pienākums vienoties ar vienu tirgotāju, kurš nodrošinās lietotājiem pēdējo garantēto piegādi. Sistēmas operators savā tīmekļa vietnē atbilstoši šo noteikumu 84.2. apakšpunktam norāda informāciju par izvēlēto tirgotāju.

120. Ja lietotājs, izbeidzot lietot elektroenerģiju objektā, nav pielaidis sadales sistēmas operatora pārstāvi komercuzskaites mērāparāta rādījumu iegūšanai, sadales sistēmas operators, iegūstot faktisko pakalpojumu sniegšanas izbeigšanas rādījumu, ir tiesīgs veikt pārrēķinu atbilstoši šo noteikumu 114. punkta nosacījumiem.

120.¹ Krievijas Federācijā saražotās elektroenerģijas importa nodrošināšanai pārvades sistēmas operators pieprasa tiesību subjektam, kurš saskaņā ar Krievijas Federācijā spēkā esošo tiesību aktu prasībām ir tiesīgs sniegt apliecināšanu informāciju par importētās elektroenerģijas izcelsmi, sniegt apliecinājumu:

120.¹ 1. kas pamato, ka visa elektroenerģija, kas Latvijas Republikā importēta no Krievijas Federācijas, ir saražota Krievijas Federācijā;

120.¹ 2. kurā norāda laika periodu, par kādu apliecinājums ir sniegts.

(MK 03.11.2020. noteikumu Nr. 661 redakcijā; sk. 138.¹ punktu)

120.² Pēc apliecinājuma saņemšanas pārvades sistēmas operators pārbauda, vai tajā ietvertā informācija atbilst šo noteikumu 120.¹ punktā minētajām prasībām.

(MK 03.11.2020. noteikumu Nr. 661 redakcijā; sk. 138.¹ punktu)

120.³ Ja apliecinājums neatbilst šo noteikumu 120.¹ punktā minētajām prasībām vai tas tiek atsaukts, pārvades sistēmas operators pārtrauc saskaņot elektroenerģijas piegādes no Krievijas Federācijas līdz brīdim, kamēr pārvades sistēmas operatoram tiek iesniegts apliecinājums, kas atbilst šo noteikumu 120.¹ punktā minētajām prasībām.

(MK 03.11.2020. noteikumu Nr. 661 redakcijā; sk. 138.¹ punktu)

120.⁴ Pārvades sistēmas balansēšanas un stabilitātes nodrošināšanai pārvades sistēmas operators var slēgt līgumus ar citu valstu pārvades sistēmas operatoriem. Uz šiem līgumiem nav attiecināmas šo noteikumu 120.¹, 120.² un 120.³ punktā minētās prasības.

(MK 03.11.2020. noteikumu Nr. 661 redakcijā; sk. 138.¹ punktu)

XI. Tirgotāja – balansēšanas pakalpojuma sniedzēja – maiņa

121. Lietotājam ir tiesības mainīt tirgotāju mēneša pirmajā datumā, ja ir ievēroti šo noteikumu 122., 123. un 124. punktā minētie nosacījumi.

122. Ja lietotājs izvēlēties citu tirgotāju, izvēlēta tirgotāja pienākums ir līdz iepriekšējā mēneša piecpadsmitajam datumam pirms paredzētās tirgotāja maiņas paziņot sistēmas operatoram, ka noslēgta vienošanās par elektroenerģijas tirdzniecību.

123. Lietotāja izvēlētajam tirgotājam līdz iepriekšējā mēneša divdesmitajam datumam pirms paredzētās tirgotāja maiņas ir tiesības atsaukt šo noteikumu 122. punktā minēto paziņojumu par tirgotāja maiņu.

124. Sistēmas operators pirms tirgotāja maiņas līdz iepriekšējā mēneša divdesmit piektajam datumam par to informē lietotāja iepriekšējo un izvēlēto tirgotāju.

125. Tirgotājs ne vēlāk kā vienu darbdienu pirms elektroenerģijas tirdzniecības līguma beigām informē sistēmas operatoru par elektroenerģijas tirdzniecības izbeigšanas laiku.

126. Lietotājam, kuram par kādu elektroenerģiju patērējošo objektu vai objektiem nav spēkā esoša elektroenerģijas tirdzniecības vai balansēšanas līguma un kurš nesaņem universālo pakalpojumu, līdz jauna elektroenerģijas tirdzniecības vai balansēšanas līguma noslēgšanai elektroenerģijas piegādi attiecīgā objekta vai objektu vajadzībām pēdējās garantētās piegādes ietvaros nodrošina sistēmas operatora izvēlēts tirgotājs šo noteikumu XII nodaļā noteiktajā kārtībā.

127. Lietotājam ir pienākums norēķināties ar iepriekšējo tirgotāju par piegādāto elektroenerģiju un segt līguma pirmstermiņa izbeigšanas maksu, ja tāda ir paredzēta, atbilstoši elektroenerģijas tirdzniecības līguma noteikumiem.

128. Sistēmas operators piecu darbdienu laikā pēc tirgotāja maiņas informē iepriekšējo un jauno tirgotāju par lietotāja patērēto elektroenerģiju.

129. Sistēmas operatoram pēc tirgotāja pieprasījuma ir jāsniedz informācija par lietotāja elektroenerģijas patēriņa un slodzes profila vēsturi, ja šāda informācija ir sistēmas operatora rīcībā un ja tirgotājs ir saņēmis lietotāja piekrišanu tās saņemšanai.

XII. Pēdējā garantētā piegāde

130. Ja lietotājam par kādu elektroenerģiju patērējošo objektu nav spēkā esoša elektroenerģijas tirdzniecības vai balansēšanas pakalpojuma līguma, elektroenerģijas piegāde attiecīgiem lietotāja objektiem notiek pēdējās garantētās piegādes ietvaros, izņemot šo noteikumu 139. punktā minētos gadījumus. Ja elektroenerģijas tirdzniecības līgums slēgts ar balansēšanas pakalpojuma sniedzēju, spēku zaudē visi lietotāja noslēgtie tirdzniecības līgumi attiecībā uz šo objektu.

131. Lietotājam ir pienākums norēķināties ar sadales sistēmas operatora izvēlēto tirgotāju par pēdējās garantētās piegādes ietvaros saņemto elektroenerģiju, sistēmas pakalpojumiem, citiem pakalpojumiem un obligātā iepirkuma

komponentēm.

132. Pēdējās garantētās piegādes elektroenerģijas cena lietotājiem, kuru elektroietais ir pieslēgtas sadales sistēmai, ir norēķinu perioda elektroenerģijas biržas "Nord Pool Spot AS" Latvijas tirdzniecības apgabala nākamās dienas (Elsport) mēneša cena, kura publicētā elektroenerģijas biržas tīmekļa vietnē un kurai tiek pieskaitīts pēdējā garantētā piegādātāja noteikts uzcenojums.

133. Pēdējam garantētajam piegādātājam ir pienākums publicēt norēķinu periodā piemēroto pēdējās garantētās piegādes uzcenojumu mēnesi pirms rēķinu perioda sākuma.

134. Pēdējam garantētajam piegādātājam ir tiesības pieprasīt un lietotājam ir pienākums samaksāt rēķinu vismaz 14 dienu laikā no rēķina izrakstīšanas dienas, bet par katru maksājuma kavējuma dienu – nokavējuma maksu 0,15 % apmērā no laikus nesamaksātās summas.

135. Lietotājam, kura elektroietais ir pieslēgtas pārvades sistēmai, pēdējo garantēto piegādi veic pārvades sistēmas operators par norēķinu perioda jebkurā tirdzniecības intervālā fiksēto augstāko balansēšanas pakalpojuma cenu.

136. Ja pēdējais garantētais piegādātājs ir pārvades sistēmas operators, tas pirms pēdējās garantētās piegādes uzsākšanas ir tiesīgs pieprasīt no lietotāja finanšu garantijas norēķinu periodā paredzamā sistēmas pakalpojumu, palīgpakalpojumu (tajā skaitā balansēšanas pakalpojumu) un obligātā iepirkuma komponentu maksājuma apmērā. Ja lietotājs pēc pārvades sistēmas operatora pieprasījuma garantijas nav sniedzis vai 10 darbdienu laikā tās neatjauno, sistēmas operatoram ir tiesības neuzsākt vai pārtraukt pēdējo garantēto piegādi un atslēgt lietotāja elektroietais.

137. Ja sadales sistēmas operators ir izvēlējis tirgotāju pēdējās garantētās piegādes veikšanai, bet tirgotājs nespēj to nodrošināt, lietotājam pēdējo garantēto piegādi veic pats sadales sistēmas operators, piemērojot cenu, kuras noteikšanas principi ir minēti šo noteikumu 132. punktā.

XII¹. Elektroenerģijas tirgus datu apmaiņa un uzglabāšana

(Nodaļa MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.¹ Datu apmaiņas standarts tiek publicēts datu platformas turētāja tīmekļa vietnē un ir publiski pieejams.
(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.² Datu platformā dati tiek uzturēti vismaz šādā apjomā atbilstoši šādai struktūrai:

137.² 1. informācija par sistēmas lietotāju elektroenerģijas komercuzskaites rādījumiem un slodzes profilu;

137.² 2. sistēmas pieslēguma tehniskie parametri;

137.² 3. elektroenerģijas tirgus ziņojumi;

137.² 4. elektroenerģijas tirgus dalībnieku un sistēmas operatoru identificējoša informācija;

137.² 5. informācija, kas nepieciešama norēķiniem par elektroenerģijas piegādi, sistēmas pakalpojumiem un obligātā iepirkuma komponentēm, pieprasījuma reakcijas pakalpojumu un izcelsmes apliecinājumu administrēšanai.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.³ Datu uzglabāšanas ilgums datu platformā ir trīs gadi.
(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.⁴ Datu platformas turētājam ir pienākums:

137.⁴ 1. nodrošināt datu platformas darbību atbilstoši lietošanas līgumam;

137.⁴ 2. nodrošināt datu platformā esošo datu apstrādi un uzglabāšanu atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām;

137.⁴ 3. pieņemt, apstrādāt un uzglabāt atbilstoši datu apmaiņas standartam iesniegtos datus no elektroenerģijas tirgus dalībniekiem un sistēmas operatoriem;

137.⁴ 4. ne retāk kā reizi gadā izvērtēt elektroenerģijas tirgus dalībnieku un sistēmas operatoru priekšlikumus datu platformas funkcionalitātes attīstībai, datu platformā papildus uzglabājamās informācijas un datu apmaiņas standarta precizēšanai un sniegt informāciju par plānotajiem attīstības pasākumiem;

137.⁴ 5. sadarboties ar pārvades sistēmas operatoru attiecībā uz datu platformas funkcionalitātes attīstību, datu platformā papildus uzglabājamiem datiem un datu apmaiņas standarta precizēšanu.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.⁵ Datu platformas turētājam ir tiesības:

137.⁵ 1. īslaicīgi apturēt datu platformas darbību, lai veiktu sistēmas uzturēšanas darbus, par to iepriekš brīdinot datu platformas lietotājus;

137.⁵ 2. par samaksu nodrošināt elektroenerģijas tirgus dalībniekiem papildu datu platformas servisa pakalpojumus;

137.⁵ 3. atteikt šo noteikumu 137.¹ punktā minētajam standartam neatbilstošu datu pieņemšanu;

137.⁵ 4. informēt regulatoru, ja elektroenerģijas tirgus dalībnieks vai sistēmas operators pārkāpj datu apmaiņas standartā noteiktos datu iesniegšanas termiņus vai sniedz datu apmaiņas standartam neatbilstošu informāciju, tādējādi kavējot elektroenerģijas tirgus darbību.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.⁶ Elektroenerģijas tirgus dalībniekam un sistēmas operatoram ir tiesības:

137.⁶ 1. sniegt priekšlikumus datu platformas turētājam datu platformas funkcionalitātes attīstībai, datu platformā papildus uzglabājamās informācijas un datu apmaiņas standarta precizēšanai;

137.⁶ 2. informēt regulatoru, ja datu platformas turētājs pārkāpj datu apmaiņas standartā un sistēmas lietošanas līgumā noteiktos nosacījumus, tādējādi kavējot elektroenerģijas tirgus darbību.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.⁷ Elektroenerģijas tirgus dalībniekam un sistēmas operatoram ir pienākums nodrošināt datu iesniegšanu datu platformā atbilstoši šo noteikumu 137.¹ punktā minētajam standartam. Datu iesniedzējs ir atbildīgs par sniegto datu atbilstību.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.⁸ Pirms tiek uzsākta datu platformas izmantošana, elektroenerģijas tirgus dalībnieki, sistēmas operators, kā arī citas ieinteresētās puses slēdz ar datu platformas turētāju sistēmas lietošanas līgumu, vienojoties par datu nodošanas un atjaunošanas kārtību, datu apstrādi un citiem jautājumiem.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

137.⁹ Ar brīdi, kad sistēmas operators pievienojas datu platformai, attiecīgajam sistēmas operatoram nepiemēro šo noteikumu 129. punktā minētās prasības.

(MK 07.04.2020. noteikumu Nr. 201 redakcijā)

XIII. Noslēguma jautājumi

138. Atzīt par spēku zaudējušiem Ministru kabineta 2011. gada 29. novembra noteikumus Nr. 914 "Elektroenerģijas tirdzniecības un lietošanas noteikumi" (Latvijas Vēstnesis, 2011, 196. nr.; 2012, 137. nr.; 2013, 183., 252. nr.).

138.¹ Šo noteikumu 120.¹, 120.², 120.³ un 120.⁴ punkts stājas spēkā pēc tam, kad Baltkrievijas Republikas teritorijā esošās Astravjecas atomelektrostacijas elektroenerģijas darbības uzsākšanas dēļ elektroenerģijas starpsavienojumā Baltkrievija–Lietuva tiek piešķirta tirdzniecības kapacitāte 0 megavatu apmērā.

(MK 03.11.2020. noteikumu Nr. 661 redakcijā; sk. paziņojumu)

138.² Ekonomikas ministrija pēc tam, kad elektroenerģijas starpsavienojumā Baltkrievija–Lietuva tiek piešķirta tirdzniecības kapacitāte 0 megavatu apmērā, nosūta attiecīgu paziņojumu publicēšanai oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis".

(MK 03.11.2020. noteikumu Nr. 661 redakcijā; sk. paziņojumu)

139. Tirgotāji ne vēlāk kā līdz 2014. gada 1. septembrim nodrošina šo noteikumu 32.5. apakšpunktā minēto nosacījumu iekļaušanu elektroenerģijas tirdzniecības līgumos mājsaimniecību lietotājiem.

140. Ja mājsaimniecības lietotājam 2014. gada 1. aprīlī nav spēkā esoša elektroenerģijas tirdzniecības līguma, šādi lietotāji saņem universālo pakalpojumu, kuru sniedz iepriekšējais tirgotājs.

141. Sistēmas pakalpojumu līgums, kas noslēgts ar mājsaimniecības lietotāju līdz 2014. gada 1. aprīlim, turpina darboties.

142. Noteikumi stājas spēkā 2014. gada 1. aprīlī.

Informatīva atsauce uz Eiropas Savienības direktīvām

(Grozīta ar MK 07.04.2020. noteikumiem Nr. 201)

Noteikumos iekļautas tiesību normas, kas izriet no:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīvas 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu;
- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 25. oktobra Direktīvas 2012/27/ES par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK;
- 3) Eiropas Parlamenta un Padomes 2019. gada 5. jūnija Direktīvas (ES) 2019/944 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES.

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis

Ekonomikas ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra pienākumu izpildītājs Daniels Pavļuts

